

Bestemmelsen i *stk. 3* om, at værgemålet kan begrænses til at angå økonomiske eller personlige forhold, herunder bestemte økonomiske eller personlige forhold, er ny.

Adgangen til at begrænse værgemålet giver mulighed for at udforme smidige og individuelle værgemålsordninger, der er tilpasset de konkrete behov. Værgemålet kan således indskrænkes til at angå økonomiske forhold, hvis der kun er grund til at have en værge på dette område. Det kan yderligere begrænses til en del af formuen, f.eks. en beholdning af værdipapirer, en fast ejendom, visse indtægter eller andre bestemte opgaver vedrørende økonomiske forhold. Værgemål efter § 5 kan også – i modsætning til de gældende regler, som forudsætter, at en personlig umyndiggjort samtidig er umyndiggjort i formueretlig henseende – indskrænkes til kun at angå personlige spørgsmål, uden at de økonomiske områder bliver omfattet, hvis der ikke er behov herfor. Inden for det personlige område er det også muligt at bestemme, at værgemålet ikke bliver altomfattende, men rettet på bestemte anliggender eller spørgsmål, f.eks. flytning til plejehjem.

Værgemålet skal i øvrigt afpasses efter den pågældendes behov og må ikke være mere omfattende end nødvendigt, jf. princippet om det mindste middel, der beskrives nærmere i de specielle bemærkninger til § 8.

Det, der kan besluttes efter *stk. 3*, er alene, hvilke økonomiske eller personlige forhold der skal inddrages under værgemålet. Det er ikke muligt at give værgemålet et særligt indhold eller tillægge værgemålet særlige retsvirkninger, f.eks. at værgemålet ikke skal være undergivet tilsyn. I lovforslagets § 40, nr. 5, er der dog en bemyndigelse til i administrative forskrifter at indføre adgang til i konkrete tilfælde at fravige reglerne om forvaltning og anbringelse af formueaktiver.

Ved afgørelsen om afgrænsningen af værgemålets omfang må det overvejes, om der er grund til at undtage selverhverv m.v. fra værgemålet, idet der ikke efter lovforslaget er særregler for voksne under værgemål efter § 5 for så vidt angår fri rådighed over selverhverv m.v. Se herom betænkningen side 334 og bemærkningerne til § 8, *stk. 1*.

Bestemmelsen i *stk. 4* afløser sammen med bestemmelsen i § 6, *stk. 2*, 2. pkt., den gældende lovs § 45, hvorefter værgen bestyrer den umyndiges formue og handler på hans vegne i retsforhold vedrørende formuen, for så vidt ikke andet særlig er bestemt.

Retsvirkningen af værgemålet er efter *stk. 4*, at der efter reglen i § 11 udpeges en legal repræsentant, en værge, til at træffe dispositioner på vedkommendes vegne i anliggender, der er omfattet af værgemålet. Værgens beføjelser er dog, som det fremgår af formuleringen, begrænset af reglerne i kapitel 4 om medindflydelse, forbud mod kaution og om værgemålstilsyn og reglerne i kapitel 5 om formuens forvaltning, anbringelse og formueforbrug. Bestemmel-

sen omfatter også personlige spørgsmål, hvis dette er omfattet af værgemålet for en voksen.

Et værgemål efter § 5 indebærer imidlertid ikke, at den, der er under værgemål, fratages sin retlige handleevne, men der er mulighed for at supplere værgemålet med beslutning herom, jf. lovforslagets § 6. Der foreslås således en grundlæggende ændring af retstilstanden. I dag medfører umyndiggørelse altid fratagelse af den retlige handleevne. Ved personlige værgemål bevarer den, der er under værgemål, tilsvarende sin ret til selvbestemmelse og sin faktiske handlefrihed, hvilket svarer til den gældende retstilstand.

Værgemål efter § 5 egner sig derfor for personer, der ikke disponerer over deres formue og typisk er meget passive i deres adfærd, således at der ikke er risiko for, at de indgår retshandler. Det kan f.eks. være personer, der er bevidstløse, de svært demente og andre svært hjerneskadede, som enten ikke kan forlade hjemmet eller institutionen, eller som fremtræder så åbenbart svækkede, at tredjemand er klar over tilstanden. De sværest psykisk udviklingshæmmede vil også kunne høre til denne gruppe. Se i øvrigt herom betænkningen side 113 f.

Om muligheden for, at værgen og den, der er under værgemål, indgår modstridende, kolliderende retshandler henvises til betænkningen side 116, 125 og 246 f. Om adgangen til at få erklæret retshandler, som personer under værgemål efter § 5 har foretaget på egen hånd, ugyldige, henvises til lovforslagets § 46.

I modsætning til de økonomiske værgemål kan det ved værgemål vedrørende personlige forhold være vanskeligt klart at fastlægge grænserne for, hvad værgemålet indebærer, jf. de almindelige bemærkninger afsnit 4.3.4. I betænkningen side 118 f er anført eksempler på forskellige personlige spørgsmål, som en værge vil kunne træffe beslutning om, hvis den, der er under værgemål, ikke selv er i stand til at tage stilling, herunder bl.a. spørgsmål om overflytning til en anden institution eller flytning inden for samme institution, møblering, deltagelse i terapi eller fælles aktiviteter og spørgsmål om sengetid. Disse eksempler skal ses i lyset af, at der samtidig skal være tale om, at foranstaltningen ikke er bagatelagtig og må betegnes som vigtigere.

At værgemål ved personligt værgemål får en formel adgang til at repræsentere den pågældende, medfører som i dag, at værgen kan udøve partsretligheder, f.eks. klage over afgørelser truffet af myndighederne, og få oplysninger, som ellers på grund af tavshedspligt kun kan meddeles til den umyndige selv.

Bestemmelsen i *stk. 5*, som fastslår, at personer, der er under værgemål alene efter § 5, er myndige, er ny i forhold til lovudkastet i betænkningen. Bestemmelsen, som i den gældende myndighedslov er indeholdt i § 1, *stk. 1*, 2. pkt., er medtaget for at give et fuldstændigt billede af § 5-værgemålets karakter.